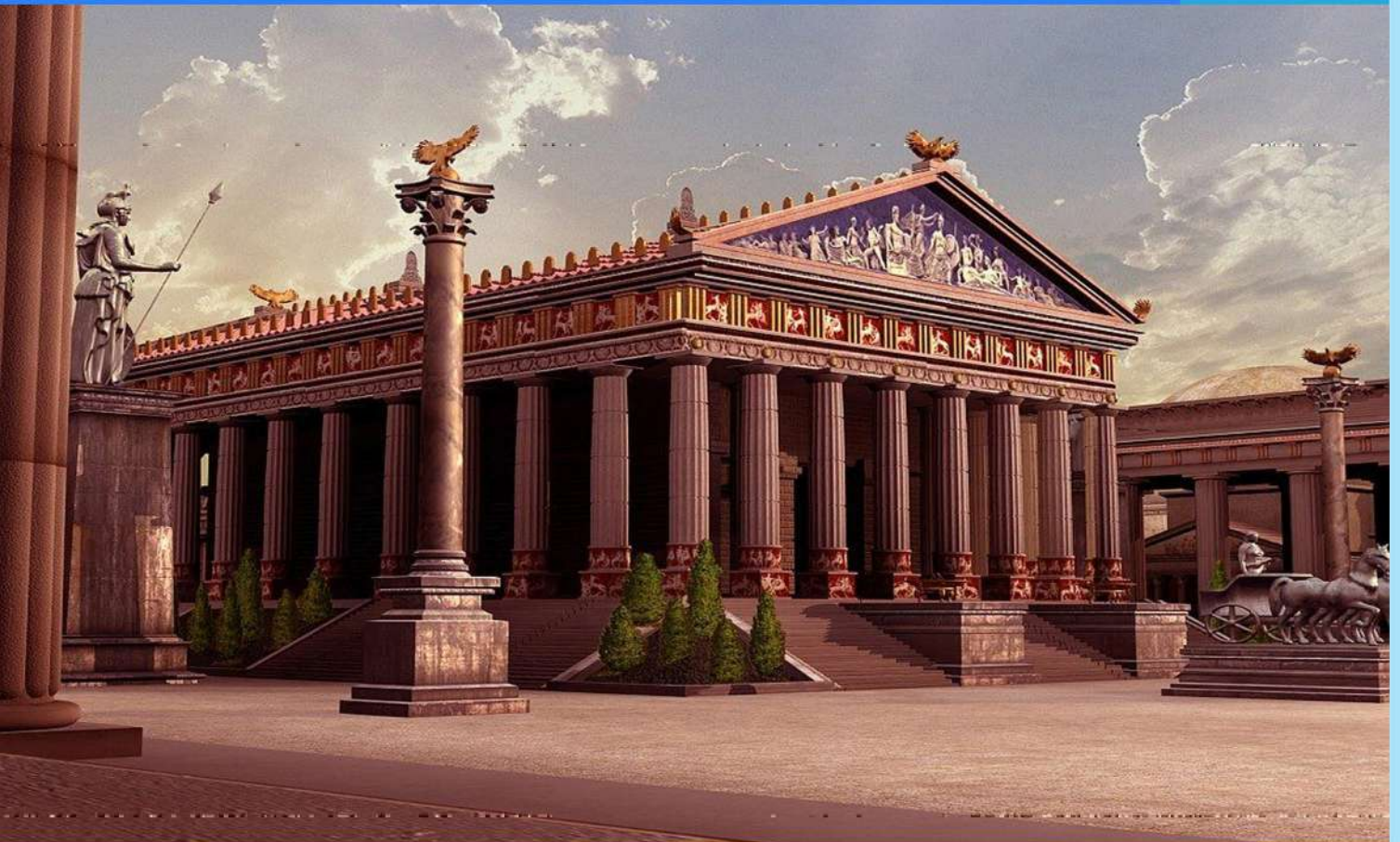

ВІСНИК НАУКИ

ВИПУСК № 27

Міжнародний науковий журнал

journal.science-bulletin.org

Рига, Латвія 2021

ISSN 0236-4115

Міжнародний науковий журнал

«ВІСНИК НАУКИ»

№ 27

(щомісячний / щотижневий науковий журнал)

В журналі висвітлюються актуальні теоретичні та практичні проблеми розвитку науки, територій та суспільства. Представлені наукові досягнення вчених, викладачів, фахівців-практиків, аспірантів, здобувачів, магістрантів та студентів науково-теоретичного, проблемного або науково-практичного характеру.

Призначено для викладачів, аспірантів та студентів, для всіх, хто займається науковими дослідженнями в області інноваційного розвитку науки, територій та суспільства.

Статті, що надходять до редакції, рецензуються, публікуються в авторській редакції.

Автори несуть відповідальність за зміст статей, за достовірність наведених у статті фактів, цитат, статистичних та інших даних, імен, назв та інших відомостей, а також за дотримання законів про інтелектуальну власність.

Думка редакції може не збігатися з думкою авторів матеріалів.

Головний редактор журналу:

РАССКАЗОВА ЛЮБОВ ФЕДОРІВНА

Головний редактор: Рассказова Любовь Федорівна

Адреса видавця (редакції): Рига, Латвія

Операційний офіс: Одеса, Україна

<https://journal.science-bulletin.org/home>

ISSN 0236-4115

Дата виходу в світ:

06.06.2021 р.

Періодичне

електронне наукове видання

ЗМІСТ (CONTENT)

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ (HUMANITARIAN SCIENCE)

- 1. Головачова Алла Володимирівна**
ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ.....4-12
- 2. Мішина Анна Артурівна**
ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННСВОГО ЕТИКЕТУ ПУБЛІЧНОЇ ПРОМОВИ..... 13-16
- 3. Справцева Катерина Сергіївна**
ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ГАЗЛАЙТИНГУ 17-21

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ (ECONOMIC SCIENCE)

- 4. Попфалуші Яна Іванівна**
АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА 22-36

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCE)

- 5. Удовика Лариса Григорівна, Сердюк Вікторія Ігорівна**
СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОШИРЕННЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19 37-40

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ (HUMANITARIAN SCIENCE)

УДК 811.11

Головачова Алла Володимирівна

викладач кафедри іноземної філології та перекладу

Київський національний торговельно-економічний університет

(Київ, Україна)

**ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕКТРОННИХ РЕСУРСІВ
У НАВЧАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ**

***Анотація:** стаття присвячена опису і характеристиці електронних ресурсів, які використовуються під час вивчення і викладання іноземних мов. Представлено список корисних електронних ресурсів у навчанні іноземних мов, зазначено їх основні функції, поліфункціональність і багатоаспектність використання у навчальному процесі. Метою дослідження є визначення основних функцій та опис навчально-виховного потенціалу електронних ресурсів у навчанні іноземних мов. Виділено мотивуючу, освітню і розвиваючу функції електронних ресурсів. Окреслено численні цілі застосування електронних ресурсів викладачами іноземних мов. Особливий акцент зроблено на використанні електронних ресурсів студентами з метою пошуку інформації, саморозвитку і самоосвіти, стимулювання самостійності, самоконтролю та співпраці. Зазначено перспективи використання електронних ресурсів у сприянні міжнародним обмінам у науковій, навчальній і практичній діяльності.*

***Ключові слова:** електронні ресурси у навчанні іноземних мов, онлайн освіта, дистанційне навчання, саморозвиток, мотивація в освіті онлайн, багатофункціональність електронних ресурсів*

В епоху широкого використання інформаційних технологій в усіх сферах життя постає питання ефективного пошуку інформації та використання електронних ресурсів у міжнародній комунікації, навчанні і викладанні іноземних мов. **Актуальність** дослідження обумовлено сучасними реаліями пандемії, необхідності навчання он-лайн, здатності швидко реагувати на зміни

сьогодення, володіючи сучасними інформаційними технологіями для підвищення якості дистанційного навчання.

За допомогою електронних ресурсів відбувається дистанційне навчання (форма організації освітнього процесу, за якою здобувачі освіти взаємодіють з викладачем на відстані у навчальному процесі), змішана форма навчання (часткове відвідування закладів освіти для навчання і використання електронних ресурсів, що включають застосунки, платформи та інші он-лайн матеріали). Виділяють більше 12 різновидів змішаного навчання у залежності від цілей та місця навчання [2]. Головна ідея – поєднання фізичної присутності студентів і викладачів у навчальному процесі і віртуальної взаємодії за допомогою комп'ютерних завдань і віртуальних платформ навчання. Визначати, яку платформу використовувати для навчання вуз може самостійно. Так, деякі вузи використовують віртуальний кампус на своїх сайтах, наприклад, платформу Moodle, де студенти можуть знайти всі необхідні матеріали і завдання з певних предметів, а також комбінують ці платформи з відео-конференціями, проведеними в Zoom, GoogleMeets, Microsoft Teams, тощо. Для урізноманітнення навчального процесу викладач іноземних мов може використовувати численні он-лайн ресурси з метою мотивації здобувачів освіти, сприяння розвитку творчого мислення. **Мета** статті – визначити основні функції та описати навчально-виховний потенціал електронних ресурсів у навчанні іноземних мов, зокрема англійської.

Електронні ресурси є різноманітними і багатофункціональними матеріалами, які дозволяють ефективно засвоювати та перевіряти знання, вдосконалювати навички, розвивати потребу самостійного навчання. У викладанні іноземних мов електронні ресурси можна використовувати для подання і пояснення нового матеріалу практичного характеру, для викладання лекцій, для тестування рівня знань та вмінь студентів, для самоконтролю, закріплення знань і навичок, для відпрацювання мовних навичок і мовленнєвих вмінь, наприклад, відпрацювання вимови у діалогах, для здійснення презентацій,

для пошукової і наукової діяльності, для створення аудіо і відео у навчальних цілях, організації групових завдань онлайн, домашнього читання тощо. Таким чином, електронні ресурси можна спрямувати на вдосконалення усіх видів мовленнєвої діяльності: читання, аудіювання, говоріння, письма. Важливо застосовувати різноманітні вправи для засвоєння граматики, лексики, опрацювання вимови, розвиток вміння сприймати інформацію на слух, аналізувати основні ідеї. Електронні ресурси мають необмежений потенціал у викладанні і вивченні іноземної мови. Досвідчений викладач може розроблювати індивідуальні завдання для студентів у залежності від їх рівня знань. Тести онлайн надають можливість проконтролювати не тільки правильність відповіді, а також час, затрачений на відповіді. Слід зазначити, що навчання онлайн має свої переваги і недоліки. Серед переваг виділяють доступність, мобільність, економія часу, економія грошей і вдосконалення професійних навичок [2]. Недоліками є відсутність живого контакту з викладачем та групою, складність самомотивації та самоорганізації, а також недостатня кількість матеріалів вищого рівня складності: більшість курсів створені для вступного рівня, щоб охопити якомога більшу аудиторію [3].

У дистанційному і змішаному навчанні творчість викладача необмежена завдяки різноманітним он-лайн ресурсам, у тому числі тестовим та ігровим завданням. Їх особливість у тому, що здобувачі освіти у формі гри можуть мимовільно і швидко засвоювати лексичний і граматичний матеріал, лінгвокраїнознавчу інформацію, формувати мовні навички, вдосконалювати мовленнєві вміння. Як зазначають Г. Гедвілієне та В. Вайсіунієне, дистанційне навчання сприяє розвитку мотивації, самостійності навчання, соціальних умінь, таких як спілкування і співпраця [5]. Вчені наголошують на необхідності навчання для вдосконалення вмінь протягом життя, а також на ефективності дистанційного навчання для працюючих студентів.

Під час дистанційного навчання для мовної розминки на початку заняття викладач може використовувати ресурс Daily Starters

(www.scholastic.com/teachers/daily-starte), який пропонує цікаві факти на початок дня. Для створення завдань-пазлів з метою засвоєння нових лексичних одиниць можна скористатися Puzzlemaker (www.puzzlemaker.com), Quizlet, <https://www.mes-english.com/flashcards.php>, генератором вікторин QrStuff (www.qrstuff.com). Спеціально для смартфонів розроблено генератор вікторин Kahoot (<https://getkahoot.com>), та Socrative (www.socrative.com), які можна застосовувати для перевірки знання граматики, лексики, країнознавчої та лінгвокраїнознавчої інформації. ClipGrab (<https://clipgrab.org>) є ресурсом, що надає можливість законно завантажувати відео, які в подальшому можна використовувати на заняттях для різноманітних вправ, для тематичних обговорень, організації групових дискусій тощо.

Для ефективної підготовки фахівців у сфері економіки, юриспруденції, менеджменту, туризму необхідно зосередитися на комунікативному підході у навчанні іноземних мов і широкому використанні інформаційних технологій та інтернет-ресурсів для більш ефективного засвоєння матеріалу і стимулювання у студентів пошукової діяльності, враховуючи міжпредметні зв'язки.

Існує багато інтернет-ресурсів, які можуть стати в нагоді при вивченні та викладанні іноземних мов. Деякі корисні для викладачів і студентів сайти подані у таблиці:

Quizlet live https://quizlet.com/	WordWall (online activity builder) https://wordwall.net/
FlipGrid (безкоштовний засіб відеозапису) https://info.flipgrid.com/	Nearpod (для інтерактивних занять) https://nearpod.com/
Kahoot (для квізів) https://kahoot.com/	ScreenCast-o-matic (screencasting) https://screencast-o-matic.com/

Застосування Quizlet, Kahoot, Nearpod сприяє гейміфікації навчального процесу, що надає можливість створити сприятливу навчальну атмосферу з розважальними видами діяльності.

Для самостійного визначення рівня знань англійської мови студенти можуть використати наступні сайти:

<https://www.cambridgeenglish.org/test-your-english/>,

<https://ihworld.com/learn/ih-english-language-level-test/>,

<https://learnenglish.britishcouncil.org/online-english-level-test>,

<https://www.efset.org/>.

Для вивчення ділової англійської мови є ефективним використання матеріалів подкастів, наприклад, <https://www.businessenglishpod.com/>, а також такий сайт з подкастами, як <https://learnenglish.britishcouncil.org/business-english/podcasts-for-professionals>. Вищезгадані сайти містять діалоги і монологи, розміщені за тематикою ситуацій ділового спілкування з текстами і лексикою. Для вдосконалення навичок аудіювання, а також пошуку наукової інформації студенти і викладачі можуть використовувати корисний сайт <https://www.learningscientists.org/videos>. Дуже ефективним для вдосконалення навичок аудіювання є також ресурс TED talks (<https://www.ted.com/>), який містить відео на різноманітні теми з можливістю перегляду з субтитрами. Перед прослуховуванням текстів важливо зосередитися на можливих труднощах, спрямувати увагу студентів на тему і лексику у текстах для аудіювання [7].

Як для студентів, так і викладачів ефективним навчальним сайтом є <https://www.genial.ly>, який дозволяє створювати презентації, відео презентації, квізи, ігри, вправи тощо. Багато ресурсів є у вільному доступі, прості версії є безкоштовними, а користування більш ускладненими і з різноманітними можливостями певними навчальними сайтами і платформами може бути платним. Якщо викладачі або вузи вирішують про економічні й безкоштовні або платні і більш ускладнені версії, завжди можна обговорити переваги тих чи інших електронних ресурсів і прийняти оптимальне рішення у залежності від

програми навчання, предмету, рівня підготовки, індивідуальних інтересів викладачів і студентів.

Електронні словники, як тлумачні, так і перекладні, допомагають розширити словниковий запас, знайти еквівалент в українській та інших мовах. Найвідомішими електронними словниками є такі:
<https://dictionary.cambridge.org>,

<https://www.macmillandictionary.com>,

<https://www.merriam-webster.com>,

<https://www.oxfordlearnersdictionaries.com>,

<https://www.dictionary.com>,

<https://www.thefreedictionary.com/>,

<https://www.collinsdictionary.com>,

<https://context.reverso.net> та інші.

Використовуючи електронні ресурси у викладанні іноземних мов, слід урахувати внутрішню мотивацію до навчання. Як зазначають А. К. Неделюк і С. Г. Мазуренко, внутрішня мотивація передбачає потребу в інформації та активності, підвищення впевненості та незалежності від зовнішніх факторів, прагнення майстерності, намагання бути кращим. Тому внутрішня мотивація є кращою у навчанні і формує здібності, необхідні студентам у подальшому навчанні та житті [1, с. 381]. Викладачу також можна застосовувати заохочувальні сертифікати, наприклад, на сайті <https://www.123certificates.com/>, де можна створити онлайн сертифікати для студентів за правильно виконані завдання. Також можна спонукати студентів вітати один одного зі святами, використовуючи он-лайн ресурси наприклад,

<https://www.123certificates.com/birthday.php> – (створення онлайн листівок для вітання студентів з днем народження).

Для підсилення мотивації навчання і вдосконалення мовленнєвих вмінь, студентам можна запропонувати підготувати презентації або доповіді з цікавих для них тем професійного спрямування, а також дати їм можливість працювати

в групах або в командах, приймати участь у рольових іграх для відпрацювання можливих ситуацій ділового спілкування. Запис діалогів, монологів або відео студентами надасть їм можливість побачити і почути себе, виправити помилки, проаналізувати свою відповідь самостійно, порівняти їх враження з думками викладача та своїх колег, що забезпечить застосування принципу суб'єкт-суб'єктних відносин, де студенти і викладачі виступають рівноправними партнерами у навчальному процесі, коли викладач тактовно коригує помилки і допомагає студенту вдосконалити мовленнєві вміння. Викладач тільки полегшує активну участь у навчанні, синтезує різні точки зору на певні поняття і забезпечує досягнення цілісних навчальних результатів [4, р. 169]. Акцент робиться на індивідуальному підході, а також на формування доброзичливих міжособистісних

відносин [6]. Перевага навчання онлайн полягає в тому, що студенти можуть навчатися за гнучким розкладом, якщо мова йде про виконання асинхронних завдань для самостійного опрацювання. Синхронні заняття, або заняття в реальному часі з групою студентів і викладачем, або виконання групових завдань у синхронному режимі надає навчальному процесу більшої емоційності і сприяє розвитку комунікативних вмінь та співпраці.

Важливо спонукати студентів до самостійного і незалежного навчання мов вдосконалення отриманих знань, з використанням електронних ресурсів, наприклад, таких як Lingva.Skills, безкоштовний курс англійської мови, Duolingo, для якого також розроблено український інтерфейс.

Використовуючі електронні ресурси у навчанні слід дотримуватися академічної доброчесності, не допускати плагіату, поважати авторські права, забезпечуючи належно оформлене цитування джерел, особливо у написанні курсових і дипломних робіт, створення презентацій, у науковій діяльності.

Висновки. Використання електронних ресурсів у викладанні і навчанні іноземних мов є необхідним сучасним підходом. Багатофункціональність електронних ресурсів у навчальному процесі не викликає сумніву. Для

ефективності сприйняття і засвоєння нового матеріалу, вдосконалення мовленнєвих вмінь, перевірки знань, самостійної та індивідуальної роботи, розвитку комунікативних вмінь, пошукової і наукової діяльності викладачі і студенти можуть застосовувати різноманітні електронні ресурси, платформи і спеціальні програми. Звичайно, викладачі й студенти можуть обмінюватися своїми враженнями щодо використання певних електронних ресурсів для пошуку більш ефективної взаємодії під час синхронної і асинхронної навчальної діяльності. Перспективним є напрямком використання електронних ресурсів для розвитку партнерських стосунків з іншими вузами у межах країни, а також обмін досвідом з іноземними партнерами, проведення науково-практичних конференцій, вебінарів, сприяння в участі у міжнародних проектах із залученням віртуального освітнього простору.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Неделюк А. К., Мазуренко С. Г. Мотивація навчання учнів як важлива складова педагогічного процесу. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки. 2017. Вип. 144. С. 380–382.

Онлайн-освіта більше не екзотика – вчитися дистанційно можуть усі бажаючі. Журнал «На Урок». Retrieved from <https://naurok.com.ua/post/5-perevag-onlayn-navchannya>

Онлайн-освіта як інновація. Retrieved from <https://bazilik.media/onlajn-osvita-ia-k-zdobuvaty-znannia-v-epokhu-didzhytalizatsii/>

12 of The Most Common Types of Blended Learning. Retrieved from <https://www.teachthought.com/learning/12-types-of-blended-learning/>

Gedviliene G., Vaiciuniene V. Distance Learning at University from a Lifelong Learning Perspective. *European Scientific Journal*. December 2016. Vol. 12, No 34. P. 46–59.

Increasing Access through Mobile Learning. Ally M. and Tsinakos A. editors. Commonwealth of Learning and Athabasca University, Vancouver. 2014. Retrieved from http://oasis.col.org/bitstream/handle/11599/558/pub_Mobile%20Learning_web.pdf

Madhavi K. V. Application of Technology in a Language Classroom: Improving Listening Skills Using Study Skills Success Software at Undergraduate Level. *Journal of Technology for ELT*. October, 2011. Retrieved from <https://sites.google.com/site/journaloftechnologyforelt/archive/october2011/application-of-technology>

Golovachova Alla Volodimirovna

lecturer at the Department of Foreign Philology and Translation

Kyiv National University of Trade and Economics

(Kyiv, Ukraine)

**USE OF ELECTRONIC RESOURCES
IN TEACHING FOREIGN LANGUAGES**

***Abstract:** the paper deals with the description of electronic resources used in teaching and learning foreign languages. A list of useful electronic resources with their main functions has been presented, their multi-functionality and multi-aspect of their use in teaching have been stated. The aim of the studies is to define the main functions and describe the educational potential of electronic resources in studying foreign languages. We depict motivational, educational and developing function of electronic resources. Different aims of use of electronic resources in teaching foreign languages have been described. A special emphasis is made on the use of electronic resources by students with the purpose of searching information, self-development and self-education, stimulation of independence, self-control and team work or collaboration. The further perspectives of use of electronic resources are in contributing to international exchange in scientific, educational and practical activities.*

***Keywords:** electronic resources in studying foreign languages, online education, distance learning, self-development, motivation in online education, multi-functionality of electronic resources.*

УДК 1

Мішина Анна Артурівна

Юридичний факультет, 1 курс, 048

Дніпропетровський Державний Університет Внутрішніх Справ

(Дніпро, Україна)

ОСОБЛИВОСТІ МОВЛЕННЕВОГО ЕТИКЕТУ ПУБЛІЧНОЇ ПРОМОВИ

Анотація: у статті розглядаються особливості мовленнєвого етикету публічної промови.

Ключові слова: етикет, публічне мовлення, публічний виступ.

Одним з основних видів публічного виступу є промова, що являє собою особливу форму мовної діяльності в умовах безпосереднього контакту; мова, сказана в певній аудиторії і адресована певному адресату; ораторська мова. Публічна мова вимовляється для того, щоб проінформувати слухачів і надати на них бажаний вплив (переконати в чому-небудь, вселити що-небудь, закликати до чогось і т.д.). Публічне мовлення за формою і змістом є монологічною промовою, розрахованою на пасивне сприйняття слухачами, і яка не передбачає відповідної словесної реакції з їх боку. Розглядаючи публічний виступ з соціально-психологічної точки зору, напрошується висновок про те, що це не просто монолог оратора перед учасниками публічного виступу, а це складний багатоплановий процес спілкування з присутніми, причому процес, що передбачає діалог. Тому, актуальним є правильність формування публічного мовлення стилістично та лексично. Правильна та грамотна публічна промова є важливою як для студентів, майбутніх фахівців за своєю спеціальністю, так і повсякденному житті [1, с. 138].

У зв'язку з еволюцією комунікації в суспільстві і зміною соціальної регуляції в ньому проблема форм звернень залишається актуальною і до цього дня, а їх доречне використання в публічних виступах сприяє ефективній та успішній реалізації взаємодії учасників комунікації.

Виступаючи перед публікою, оратор, нерідко, відстоюючи свою точку зору, доводячи її правильність, вдається до такого способу впливу на слухачів в процесі спілкування як переконання, яке будується на тому, щоб за допомогою логічного обґрунтування домогтися згоди від слухачів, які беруть інформацію, тобто надає на них переконливу дію. Слід зазначити, що доведення і переконання - це два різних процеси, тісно зв'язаних червоною ниткою між собою. Доводити значить підтвердити істинність будь-якого положення фактами або доводами, а переконувати - це значить, через інтелектуальний вплив на свідомість слухачів закріпити у них думку про те, що істинність тези доведена, робити з слухачів одностайних, які поділяють точку зору оратора і приймають її. З метою переконливого впливу в публічних промовах використовуються логічні і психологічні прийоми.

Так, необхідно зазначити, що публічний виступ буде ефективний в тому випадку, якщо пропонована інформація була пристосована до рівня знань слухачів. Згідно з твердженнями вчених, краще допустити помилку в сторону недооцінки знань аудиторії, ніж в сторону їх переоцінки. У зв'язку з цим, якщо є сумніви в тому, що слухачі володіють необхідними базовими знаннями, слід виділити час і нагадати аудиторії основні відомості і факти, що стосуються даної теми.

Успішність виступу оратора оцінюється головним чином позитивним ставленням до нього аудиторії - оратор і його позиція повинні бути прийнятні нею, тому що виступаючи необхідно сподобатися слухачам, створити про себе сприятливе враження, тобто підвищити рівень довіри, яке аудиторія відчуває до нього.

Оратору необхідно продемонструвати слухачам свої знання і досвід по питанню, тому він повинен бути добре підготовлений до виступу, повинен показати слухачам, що має достатній запас матеріалу з даної теми і має безпосереднє відношення до предмету спілкування.

Більш того слід зазначити і те, що оратор, виступаючи перед публікою, повинен прагнути і зовні виглядати привабливо, оскільки зовнішній вигляд (зачіска, костюм, атрибути) є своєрідним кодом, що свідчить про респектабельність та успішності. Зовнішній вигляд виступаючого повинен відповідати ситуації і характеру спілкування, смакам аудиторії і не відволікати увагу слухачів [2, с. 156-157].

Так, особа, що виголошує публічну промову, має майстерно використовувати лексичні багатства мови, досконало знати предмет промови, а також безпомилково реагувати на поведінку аудиторії, підкоряючи її своїй волі, володіти голосом, жестами, мімікою. Оратор, виступаючи перед аудиторією, повинен пам'ятати про те, що, якою б цікавою не була його мова, увага слухачів згодом притупляється, і вони перестають слухати, тому що виступає необхідно знати різні прийоми управління аудиторією і вміло їх використовувати в процесі спілкування.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

- Красницька Ольга. Відчуття щастя в публічному виступі. Щастя та сучасне суспільство : зб. матеріалів міжнар. наук. конф. (Львів, 20–21 березня 2020 р.). Львів : СПОЛОМ, 2020. С. 137–139;
- Гамова Г. І. Публічний виступ як реалізація ораторської майстерності / Г. І. Гамова // Лінгвістичні дослідження. - 2019. - Вип. 50. - С. 156-165.

Mishina Anna Arturivna

Faculty of Law,

Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs

(Dnipro, Ukraine)

**FEATURES OF SPEECH
LABEL OF PUBLIC SPEECH**

Abstract: the article considers the peculiarities of speech etiquette of public speech.

Keywords: etiquette, public broadcasting, public speech.

УДК 159.9

Справцева Катерина Сергіївна

магістр кафедри психології особистості та соціальних практик

Інститут Людини

Київський університет імені Бориса Грінченка

(Київ, Україна)

ГЕНДЕРНІ ОСОБЛИВОСТІ ГАЗЛАЙТИНГУ

***Анотація:** в останні роки набула популярності ще одна форма психологічного насильства – газлайтинг.*

Уважного ставлення дослідників останнім часом вимагає питання психологічного насильства над жінками. Прийнято вважати, що сам факт підтвердження скоєння психологічного насильства пояснюється труднощами у його виявленні: після нього не можливо побачити синці на шкірі або, до прикладу, визначити склад ДНК агресора. Ці факти спричинюють складність у покаранні осіб, які чинять психологічне насильство, відповідно, збільшуючи вірогідність його повторення.

У роботі представлені уривки авторських напрацювань: індикативна таблиця як допоміжний інструмент розпізнання газлайтингу.

***Ключові слова:** газлайтинг, психологічне насильство, маніпулювання, жінка.*

Газлайтинг – один із «інструментів» агресора, який намагається контролювати та маніпулювати почуттями, думками, висловами партнера по спілкуванню. Найчастіше жертвою такої форми психологічного насильства стають жінки. Однак, газлайтинг стосується не тільки партнерських відносин, адже маніпуляторами можуть бути і колеги, і друзі.

Колумбійські вчені Фоллінгстад Діана та Ратледж Ларрі Л. в своїх працях акцентують увагу, що саме психологічне насильство один з найбільш небезпечних видів, який, зазвичай, передує сексуальному та фізичному та є їх неодмінною складовою [1]. Ними було проведено дослідження, метою якого

було з'ясувати взаємозв'язок фізичного і психологічного насильства щодо жінок. За їх результатами 99% жінок, які зазнавали фізичного насильства підтвердили наявність у їх житті елементів психологічного насильства.

Про поширеність даної проблеми серед обох статей також говорить психолог Енн Кокер у своєму дослідженні. У якому з'ясовує, що серед громадян США 28,9% жінок (6790 осіб) та 22,9% чоловіків (97122) упродовж життя зазнавали психологічного насильства [2].

Сімейний психотерапевт Стефані Моултон Саркіс, провела аналіз звернень у своїй психологічній практиці, та виявила, що приблизно у 30–40% пар, які у повсякденному житті використовували психологічне насильство, а жертвами газлайтингу були саме особи жіночої статі. Таку статистику вона частково пояснює тим, що чоловіки часто не бажають (можливо, соромляться) говорити з кимось про віктимну позицію у стосунках з жінкою, проте яскравий гендерний характер статистики насильства обумовлений набагато більшою проблемою [2].

За словами професора філософії Кейт Абрамсон, акт газлайтингу гендерно не спрямований, хоча жінки, як правило, частіше стають об'єктами цього виду психологічного насильства, у порівнянні з чоловіками. Кейт Абрамсон пояснює це соціальною обумовленістю та загальною антисоціальною культурою сексизму. Жінки, враховуючи складові гендерних ролей, більш схильні до підкорення агресору, більш схильні до вагань що до власних переконань, поглядів, адекватності реакцій та сприйняття ситуацій.

Жінка, жертва газлайтинга проходить через кілька основних стадій: перша – заперечення, коли жертві здається, що стався незначний інцидент, який більше не повториться, тому жертва не надає йому серйозної уваги; друга стадія – сумніви, коли жертва починає сумніватися у собі, у адекватності свого сприймання, але ще захищається, намагається довести свою правоту і наївно прагне переконати газлайтера; третя стадія – прийняття, коли після тривалих

переконань і навіювань жертва починає частково або повністю сумніватися у собі й вірити газлайтеру.

Спираючись на результати фундаментальних досліджень міжнародних та вітчизняних експертів у галузі гендерного права, психології ми дійшли висновку, що жінки здебільшого страждають від газлайтингу через наступні причини:

навчена безпорадність. Тенденції психології жертви та особистісні якості жінки, схильної до різних видів залежності (психологічної, соціальної, алкогольної, наркотичної тощо), відображають відсутність чіткої структури особистості, несформованість або поступова втрата власної ієрархії цінностей, слабка розвиненість волі, знижена віра в ефективність своїх дій, часто нездатність провести межу між тим, чого хочеться самій, й тим «хочеться», що нав'язано ззовні (батьківською родиною, пропагандою, авторитетним та авторитарним чоловіком, рекламою). Поступово, у таких умовах, жінка втрачає здатність відчувати себе суб'єктом, автором своєї долі;

ідентифікація з агресором. У процесі тривалої взаємодії із агресором, для збереження власної, навіть умовної психологічної, фізичної безпеки, жінка використовує несвідомий психологічний захист, який характеризується прив'язаністю до агресора. Чим інтенсивніші агресивні дії по відношенню до неї, тим раціональніше співчуття до агресора, аж до повного виправдання його дій та поступове ототожнення себе з ним, його ідеями та поведінкою;

втрачена концепція успіху. Соціально-психологічні ролі жінки склались історично: жінка-мати, жінка берегині домашнього вогнища, жінка опора та підтримка чоловіка. Якісне виконання саме цих ролей забезпечували жінці пошану та визнання у громаді, нівелюючи, а іноді і заперечуючи, прагнення жінки до самореалізації, пошуку власної ідентичності та успішній суспільній позиції. Роками зберігаються соціальні стереотипи щодо успіху жінки поза межами родини, її активній громадянській позиції та внеску у суспільний розвиток.

Таким чином, для газлайтингу характерний культ сили як основа влади і панування. Він пронизує патріархальний світогляд, а через нього культуру і соціум. Ідеологією патріархального суспільства є ідеологія вторинності жінки, в основі якої лежить міф про підлеглість жінок, яка зумовлена біологічними чинниками. В патріархальній культурі жінка зобов'язана бути слабкою, тільки за такої умови чоловік зможе самоствердитися і здаватися сильним. Проявити свою владу чоловік зможе лише через приниження і придушення особистості жінки.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Follingstad Diane R., 1 Larry L. Rutledge, 1 Barbara J. Berg, 1 Elizabeth S. Hause, and Darlene S. Polek 1 The Role of Emotional Abuse in Physically Abusive Relationships Journal of Family Violence, Vol.5, No. 2, 1990

Кокер Е. Л., Девіс К. Е. Вплив фізичного та психічного здоров'я на насильство з боку інтимних партнерів для чоловіків та жінок. Американський журнал превентивної медицини. 2002. (Листопад).

Forward S., Frazier D. Mothers who can't love: A healing guide for daughters. 2013.

Газлайтинг на роботі - коли ти думаєш, щоби жеволієш. URL: <https://www.linkedin.com/pulse/gaslighting-work-when-you> (дата звернення: 22.07.2020).

Гасс Г. З., Ніколс В. К. Газлайтинг: сімейний синдром. Журнал сучасної сімейної терапії. 2018. Вип. 10 (1). С. 3–16.

Spravtseva Kateryna Serhiivna

Master Degree of Psychology and Social Practices
Borys Hrinchenko Kyiv University Human Institute
(Kyiv, Ukraine)

GENDER FEATURES OF GASLIGHTING

***Abstract:** in recent years, another form of psychological violence has become popular - gaslighting.*

Researchers have recently been paying close attention to the issue of psychological violence against women. It is believed that the very fact that confirmation of psychological violence is explained by difficulties in its detection: in this it is impossible to see bruises on the skin or, for example, to determine the DNA composition of the aggressor. These facts make it difficult to punish those who commit psychological violence, respectively, increasing the likelihood of its recurrence.

The report presents excerpts from the author's work: an indicative table as an auxiliary tool for gaslighting recognition.

***Keywords:** gaslighting, psychological violence, manipulation, woman.*

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ (ECONOMIC SCIENCE)

УДК 33

Попфалуші Яна Іванівна

студентка 4 курсу

Ужгородський національний університет

(Ужгород, Україна)

АНАЛІЗ СУЧАСНОГО ВІТЧИЗНЯНОГО ІНВЕСТИЦІЙНОГО СЕРЕДОВИЩА

***Анотація:** дослідження даної статті полягає в тому що важливу роль у розвитку української економіки відіграє структура та обсяг залучених інвестицій; даний процес є головним компонентом до інтеграції вітчизняної економіки у світове господарство, тому органи влади намагаються здійснити структурні зміни, щоб покращити імідж України для припливу інвестиційного капіталу. Обґрунтована специфіка інвестиційного середовища та проаналізовано поточний стан інвестиційного клімату України, запропоновані шляхи для удосконалення існуючої ситуації.*

***Ключові слова:** інвестиції, інвестори, прямі іноземні інвестиції, інвестиційні ресурси, інвестиційний клімат, інвестиційна політика.*

Постановка проблеми. Активізація економічних процесів в Україні значною мірою залежить від ефективної державної інвестиційної політики, наявного сприятливого інвестиційного клімату. Інвестиційна діяльність відіграє важливу роль в економічних процесах країни, оскільки завдяки залученню інвестицій створюються нові підприємства, відповідно, з'являються нові робочі місця, оновлюється обладнання на діючих підприємствах, запроваджуються інновації, розвивається інфраструктура загалом. Тому одним зі стратегічних завдань держави є створення сприятливого клімату для здійснення інвестиційної діяльності, від реалізації якого залежить можливість стабілізації національної економіки та її подальша соціально-економічна динаміка.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Серед учених, які досліджували проблеми залучення інвестицій в економіку України та створення сприятливого інвестиційного клімату, слід виділити: Б. А. Карпінського, А. Б. Гончарова, В.С. Марцин, О.В. Прокопенко, Л.І. Гладку, О.А. Харун, П.І. Зачепило, І.М. Крупку, І.О. Бланк, О.В. Гаврилюк та ін.

Постановка завдання. Метою статі є розкриття суті інвестиційного клімату, оцінка сучасного інвестиційного клімату в економіці України, а також шляхи сприяння покращення інвестиційного клімату в державі.

Виклад основного матеріалу дослідження.

Інвестиційна діяльність є основною передумовою для створення ефективної економіки та розвитку ринкових відносин в Україні. Згідно з Законом України «Про інвестиційну діяльність» з доповненнями внесеними 07 березня 2021 р. [15; 16] інвестиційна діяльність - це сукупність практичних дій громадян, юридичних осіб і держави щодо реалізації інвестицій. Інвестиційна діяльність забезпечується шляхом реалізації інвестиційних проєктів і проведення операцій з корпоративними правами та іншими видами майнових та інтелектуальних цінностей.

Інвестиційна діяльність одночасно формує і залежить від інвестиційного клімату.

Важливим елементом у структурі інвестиційної діяльності, яка здійснюється щодо України, є інвестиційна політика, яку проводить держава. Інвестиційна політика держави — це визначення структурних та кількісних потреб в інвестиційних ресурсах, збільшення джерел фінансування, вибір пріоритетних напрямків фінансування та формування ефективної пропозиції для залучення інвестицій.

Україна має значний інвестиційний потенціал, зокрема: є одним з найбільших потенційно містких ринків в Європі; володіє багатими природними ресурсами; має високий рівень науково-дослідних розробок у багатьох галузях науки і техніки та значний науково-технічний потенціал; володіє значним

сільськогосподарським потенціалом (вигідне географічне розташування, сприятливий клімат, родючі ґрунти); має добре розвинену інфраструктуру. Окрім того, привабливість української економіки для іноземних інвесторів ґрунтується на наявності відносно дешевої кваліфікованої робочої сили, сформованій законодавчій базі з вирішення питань іноземних інвестицій, яка, зокрема, впроваджує національний режим діяльності для фірм з прямими інвестиціями, посиленні зв'язків з країнами ЄС, членстві в СОТ тощо. Однак, попри ці суттєві переваги, інвестиційна привабливість України сьогодні залишається низькою, оскільки інвестиційний клімат в Україні є досить ризикованим[7].

Стимування інвестиційної активності внутрішніх і закордонних інвесторів за рахунок сформованого несприятливого інвестиційного середовища веде до зниження загальних макроекономічних показників та зниженню ефективності всіх сфер економіки. Все це зумовлює необхідність аналізу сучасного стану інвестиційного клімату в Україні, виявленню проблем та шляхів їх вирішення задля активізації інвестиційних процесів. Можна зазначити, що основними чинниками, які погіршували інвестиційний клімат в Україні в попередні роки були:

- 1) нестабільна політична ситуація та відсутність суспільного консенсусу щодо збільшення якості та глибини реформ;
- 2) війна на Заході України;
- 3) вузькість внутрішнього ринку, низький платоспроможний попит підприємств і населення;
- 4) низька прибутковість більшості підприємств в усіх сферах господарської діяльності, що робить більш вигідним імпорту у порівнянні з залученням іноземних інвестицій та розширенням виробництва;
- 5) високий рівень та спотворена структура витрат на виробництво;
- 6) недосконале корпоративне та інвестиційне законодавство, незадовільний захист прав дрібних акціонерів;

7) високий рівень корупції та організованої злочинності;

8) низька ділова культура та небажання впровадження сучасних технологій ведення бізнесу;

9) нерозвиненість ринкової інфраструктури;

10) затяжна економічна криза в зв'язку з COVID-19 та карантинними обмеженнями.

Проаналізуємо обсяг прямих іноземних інвестицій в економіку України (табл.1).

Найбільш успішним для України щодо залучення іноземних інвестицій був 2008 рік – тоді інвестори вклали в економіку країни \$10,8 млрд.

З 2010 – 2011 рр. спостерігається поступове зростання іноземних інвестицій. Але вже в 2012 та в 2014 рр. в результаті фінансової кризи та політичної нестабільності в Україні призвело до зменшення надходжень іноземних інвестицій на 12,3% та 55,1% відповідно.

Таблиця 1**Прямі іноземні інвестиції (акціонерного капіталу)****в Україні з 2010 до 2020 рр. (млн. дол. США)**

Роки	ПІ в Україну	Відношення в млн. дол. США	ПІ з України	Відношення в млн. дол. США	Сальдо(млн. дол. США)	Сальдо,%
2010	6495	1679	736	574	5759	23.7%
2011	7207	712	192	-544	7015	21.8%
2012	8401	1194	1206	1014	7195	2.6%
2013	4499	-3902	420	-786	4079	-43.3%
2014	410	-4089	111	-309	299	-92.7%
2015	-458	-868	-51	-162	-407	-236.1%
2016	3810	4268	16	67	3794	-1032.2%
2017	3692	-118	8	-8	3684	-2.9%
2018	4455	763	-5	-13	4460	21.1%
2019	5860	1405	648	653	5212	16.9%
2020	-868	-6728	82	-566	-950	-118.2%

Джерело: розраховано автором за даними [5].

У 2016 році ситуація почала декілька покращуватись і обсяг іноземних інвестицій в економіку України становив відповідно 4321,8 і 4405,9 млн. дол. США, що, між тим, значно менше, ніж у 2011 – 2013 рр. Але не виправданя надій ефективність економічних реформ, на стабілізацію політичної ситуації, боротьбу з корупцією також призвело до скорочення припливу прямих іноземних інвестицій, обсяг яких в 2017 році порівняно з 2016 роком зменшився майже на 43 %. Незначне збільшення надходжень у 2018 році, всього на 445,5 млн. дол. США або на 14,3%, продовжує свідчити про недовіру іноземних інвесторів до можливостей стабільного ведення бізнесу та поліпшення інвестиційного клімату в країні. В 2019 р. відбулося зменшення припливу прямих іноземних інвестицій в порівнянні з 2018 р. на 11,8%.

24 березня 2020 року в МВФ повідомили, що інвестори з початку кризи, викликаної пандемією коронавірусу, вивели з ринків, що розвиваються, рекордні \$83 млрд.

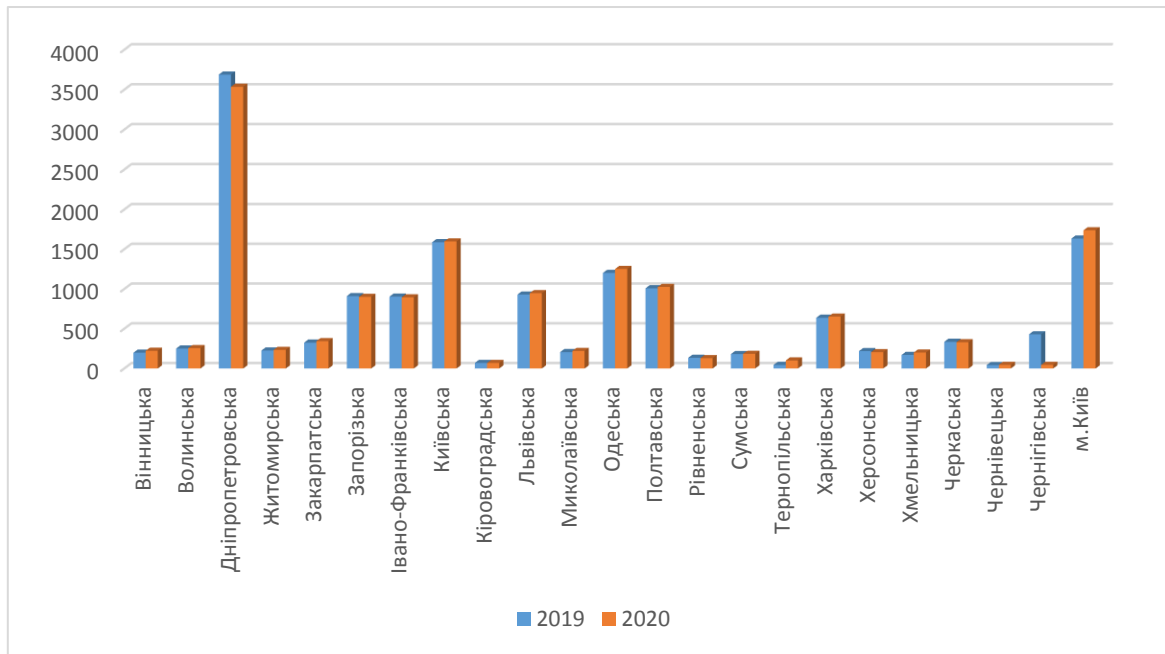
13 січня 2021 року голова Ради Національного банку України Богдан Данилишин повідомив, що відтік прямих іноземних інвестицій з України за 11 місяців 2020 року склав \$200 млн, водночас за аналогічний період минулого року приплив іноземних інвестицій досяг \$5,1 млрд, з яких \$3,1 млрд – реінвестовані доходи прямого інвестора.

За цей час Україну покинули відомі компанії: Logitech (IT), Electricite de France (EDF), Tetra Pak, Tikkurila, Ruukki, OBI, Centro та Plato. Однак на тлі колосального відтоку ПІІ з України, можна віднайти й позитивні кейси, коли на вітчизняний ринок у період глибокої соціально-економічної рецесії, не побоявшись військових дій, зайшли відомі компанії: сервіс пасажирських перевезень Uber Technologies Inc., авіаперевізник Ryanair, оператор мобільного зв'язку Vodafone, французька компанія Biocodex проінвестувала у фармацевтичний ринок, на якому попит менш волатильний; американська Cargill та китайська Cofco залучили фінансові ресурси в логістику сільського господарства, японська Fujikura почала промислове виробництво у Львівській області, використовуючи такі переваги України як освічена та дешева робоча сила, близькість до європейських ринків.

Позитивним процесом за 2021 рік є те, що відбувся значний приріст капінвестицій в регіонах, що до цього розглядались як «відставаючі», зокрема найбільше збільшення відбулося у : Волинській (на 74,2%), Херсонській (на 66,1%), Миколаївській (на 40,1%), Полтавській (на 39,7%) та Київській (на 33,4%) областях, однак, згідно з аналітикою дослідницького центру MIGA, зменшились у : Хмельницькій (на 5,8%), Рівненській (на 5,4%), Одеській (на 1,7%) і Чернігівській (на 1,6%) областях. Такі зміни були надзвичайно потрібними, адже довготривала стагнація протягом 2014-2018 років у всіх

сферах економічного, політичного та соціального життя країни призвела до посилення територіальних диспропорцій між регіонами (рис.1).

Досліджуючи наведені дані, можна зробити висновок, що переважна більшість інвестицій була освоєна в Києві - 54 % від сукупного розміру капіталовкладень. Наступним іде Дніпровська область -10,6 % , Київська- 4,6%, Одеська- 3,6 % (на ці 5 найбільш привабливих , з 50 економічної точки зору, регіонів припадає 76,7% усіх інвестицій), тоді як найменш втішні показники засвідчили : Сумська і Хмельницька – по 0,5%, Рівненська- 0,4%, Кропивницька - 0,2%, Тернопільська і Чернівецька області - обидва по 0,1%. [40] Тому оцінюючи розподіл ПІІ ми бачимо, що лише обсяг освоєних активів в м. Києві у 4,4 рази перевищує показник другого в списку, тобто Дніпряниці, а якщо прирівняти Київ до Тернопільщини, то отримаємо неймовірно велику різницю, що перевищує 517 разів. Наслідком такої інвестиційної ситуації є недорозвинені регіони, що залишаються осторонь від іноземних інвестиційних потоків і продовжують економічно деградувати (непропорційний та асиметричний розподіл ПІІ по регіонах).

**Рис.1 Прямі інвестиції (акціонерний капітал)
в економіці України по регіонах (2019-2020 рр)**

*Джерело: Складено автором на основі даних
Державної служби статистики України.*

У галузевому розрізі капінвестицій за 2020-ий рік ситуація виглядала наступним чином: промисловість – 40,3%, будівництво – 10,8%, сільське, лісове та рибне господарство – 10,1%, інформація та телекомунікації – 3,7%, оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів – 7,9%, транспорт, складське господарство, поштова та кур’єрська діяльність – 8,4%, державне управління й оборона; обов’язкове соціальне страхування– 5,4%, операції з нерухомим майном – 4,9%. Хоч у 2019-му відбулося значне скорочення темпів приросту ПІІ, частка власних ресурсів в загальній структурі інвестицій знизилась до 68,1% (через несприятливу кон’юктуру інвестиційного ринку, на кінець першої половини року становив 73,3%), що означає, що вітчизняна економіка використала більшу кількість іноземних кредитів, а також такі показники було досягнуто за рахунок збільшення частки місцевих бюджетів

як інвесторів: місцеві бюджети - з 8,7% до 9,6%, кредити банків та інші позики - з 6,7% до 7% , з державного бюджету- з 4% до 5%. [4].

Країни ЄС являються стратегічними партнерами України. Залучення іноземних інвестицій з цих країн не тільки мають сприяти розвитку економічних відносин, а й формувати позитивний імідж нашої держави. Збільшення припливу іноземних інвестицій з країн ЄС за останні роки має означати більшу довіру економічних кіл країн ЄС до України.

В таблиці 2 наведено перелік країн світу, які вкладають в економіку України найбільший обсяг інвестицій, та частка інвестицій цих країн у загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в Україні. Як бачимо, за період з 01.01.2015 року до 01.01.2020 року в структурі прямих іноземних інвестицій в економіку України відбулися деякі зміни. Необхідно відмітити, серед країн-інвесторів на першому місці знаходиться Кіпр, але частка їх структурі ПІІ в економіку України за аналізованій період зменшилась на 2,2% і складала на 01.01.2020 – 29%.

Нідерланди займають друге місце серед країн-інвесторів. В загальному обсязі прямих іноземних інвестицій в економіку України частка інвестицій цієї країни зросла з 18,0% у 2015 році до 20,2,0% у 2018 році, а на початок 2020 року складала вже 23,2%. За даними Державної служби статистики України на 1 січня 2020 року Нідерланди вклали в економіку України 8301,4 млн. дол. США, Кіпр – 10368,9 млн. дол. [5].

Таблиця 2.**Структура прямих іноземних інвестицій
в економіку України за країнами світу**

Країни світу	2015	2018	2020
Кіпр	31,2	28	29
Нідерланди	18	20,2	23,2
Велика Британія	5	7,1	5,8
Німеччина	5,5	4,3	5,1
Швейцарія	3,7	4,8	4,8
Австрія	3,5	3,2	3,4
Франція	3,5	2,3	2,4
Польща	1,8	2	2,2
Російська Федерація	4,2	2,5	2
США	2	1,7	1,8
Італія	0,5	0,5	0,8
Інші країни світу	20,7	23,4	19,5
Усього	100	100	100

ООН прогнозує, що прямі іноземні інвестиції у 2021 році можуть продовжити скорочуватися. Динаміка прямих іноземних інвестицій залишиться слабкою через невизначеність щодо подальшого розвитку ситуації (рис. 3.).

Одне з найбільших скорочень прямих іноземних інвестицій зазнали розвинуті економіки — за рік впали на 69% до приблизно 229 млрд доларів. США зафіксували падіння іноземних інвестицій на 49%, які за результатами року склали 134 млрд доларів.

Потоки іноземних інвестицій у Європу впали на дві третини — до 4 мільярдів доларів. Так, наприклад, інвестиції у Британію за минулий рік впали до нуля. Проте, є кілька регіональних яскравих точок: інвестиції у Швеції збільшились удвічі — з 12 до 29 млрд доларів, Іспанія — на 52%.

Серед інших розвинених економік потоки прямих іноземних інвестицій до Австралії впали на 46% — до 22 млрд доларів. Аналогічний показник для Ізраїлю зріс з 18 до 26 млрд доларів, а Японії — з 15 до 17 млрд доларів.

Приплив прямих іноземних інвестицій до країн, що розвиваються, зменшився лише на 12% та, за оцінками ООН, склав 616 млрд доларів. Як зазначається, падіння було дуже нерівномірним у регіонах, що розвиваються.

Так у Латинській Америці та у Карибському басейні прямі іноземні інвестиції впали на 37%, в Африці — на 18%, а в Азії — на 4% до 476 млрд доларів.

Китай же у 2020 році був найбільшим одержувачем іноземних інвестицій у світі. Потоки до азіатського гіганта зросли на 4% — до 163 млрд доларів, а отже вперше за довгий час перевищили аналогічний показник США. Індія — інша велика економіка, що розвивається, також зафіксувала позитивне зростання на 13%.

Через пандемію COVID-19 весь світ стикається з нечуваними викликами, спостерігається глобальна тенденція до зниження залучення інвестицій. Відбувається спад ринку прямих іноземних інвестицій у більшості країн світу. За висновками міжнародних експертів, у світі негативний вплив на цей ринок оцінюється на рівні 49% станом на жовтень 2020 року.

Суттєвим складником у забезпеченні залучення в економіку України інвестицій в реальний сектор її існування є формування інвестиційної привабливості кожного напрямку використання інвестиційного капіталу, яке має на меті, перш за все, сприяння максимізації фінансового результату інвестиційної діяльності завдяки мінімізації ризиків під час реалізації інвестиційних процесів та проєктів. Безумовно, формування інвестиційної привабливості вітчизняних об'єктів інвестування та зацікавленості інвесторів (як вітчизняних, так і міжнародних) в участі у реалізації конкретних інноваційно-інвестиційних проєктів або інвестиційних програм передбачає поряд із забезпеченням привабливості для інвесторів та стейкхолдерів інвестиційної

діяльності конкретного інвестиційного проєкту (програми) на конкретному господарюючому суб'єкті або конкретному об'єкті публічного управління та/або місцевого самоврядування створення певного інвестиційного середовища (інвестиційного клімату) як на загальнодержавному рівні, так і на рівні певних сфер (галузей) діяльності, в яких відбувається інвестування, а також відповідного інвестиційного іміджу окремих територій конкретних регіонів, де відбуваються процеси інвестування.

В Україні висуното наступні пріоритетні завдання на 2022 рік, щоб поліпшити інвестклімат - перезавантаження судової системи, деолігархізація влади, розвиток ефективної і незалежної антикорупційної інфраструктури, позбавлення від бюрократії, зниження адміністративного і податкового тиску на бізнес, призначення проєвропейських реформаторів на державні посади, відновлення і підтримка співпраці з міжнародними фінансовими інститутами, реформа правоохоронних органів і боротьба з контрабандою.

Висновок. Україна потенційно може бути однією з провідних країн по залученню іноземних інвестицій як прямих так і портфельних. Цьому сприяє її величезний внутрішній ринок, порівняно кваліфікована і в одночас дешева робоча сила, значний науково-технічний потенціал, великі природні ресурси та наявність інфраструктури, хоч і не набто розвиненої.

Проте притоку в інвестиційну сферу іноземного та приватного національного капіталу пережкоджають політична нестабільність, недосконалість законодавства, нерозвиненість виробничої та соціальної інфраструктури, недостатнє інформаційне забезпечення, та ще однієї дуже важливої причини корупції. Саме через корупцію і бюрократію у світі склався негативна думка про нашу державу, додамо до цього нашу систему оподаткування і ось ми маємо результат- Україну віднесли до групи країн з найбільшим інвестиційним ризиком.

На сьогоднішній день іноземні інвестори які всеж наважуються інвестувати в нашу економіку вимагають законодавчих гарантій, великі корпорації та інвестиційні компанії вимагають урядових гарантій та пільг. Проте механізм реалізації правових гарантій поки що недостатньо відпрацьований. Дотого ж відсутні достатні судові засоби для забезпечення дотримання законних прав інвесторів та врегулювання спорів. Окрім того, для іноземних інвесторів більш приваблива така інстанція для вирішення суперечок, яка незалежна від уряду країни-господаря. У зв'язку з цим велике значення надається приєднанню України до багатосторонньої конвенції по врегулююванню інвестиційних спорів між державою та фізичними і юридичними особами інших країн.

Важлива умова, необхідна для приватних капіталовкладень (як іноземних, так і вітчизняних),- постійний та загальновідомий набір норм та правил, сформульованих таким чином, щоб потенційні інвестори могли розуміти та передбачати, що ці правила будуть застосовуватись до їх діяльності. В Україні ж, яка перебуває в стані безперервного реформування влади, правовий режим непостійний.

Надалі на різних рівнях влади діють закони та правила, що часто суперечать один одному. Додатковим джерелом нестабільності є надання законам та інструкціям зворотної сили. Така практика серйозно турбує іноземних інвесторів, особливо коли законодавство зачіпає вже існуючі капіталовкладення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Alfaro L., Chanda A., Kalemli-Ozcan S., and Sayek S. FDI and Economic Growth: The Role of Local Financial Markets. *Journal of International Economics*. 2004. 64. P. 89–112.

Харчук С. А. Стан інвестиційної діяльності підприємств України в умовах економічної нестабільності. *Журнал «Економіка та держава»*. 2020. №1. С. 66- 72.

- Заха Д. Ціна відкритості: який вплив прямих іноземних інвестицій на економіку України. Економіка. Серпень, 2018. Режим доступу: <https://voxukraine.org/uk/tsina-vidkritosti-yakij-vpliv-pryamih-inozemnih-investitsijna-ekonomiku-ukrayini/> (дата звернення 01.05.2020).
- Василиця О. Б. Іноземне інвестування: загрози економічній безпеці України. Економіко-правовий часопис. 2016. Вип. 1. С. 12-22.
- Офційний сайт Державного комітета статистики України. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 04.05.2020).
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо скасування обов'язковості державної реєстрації іноземних інвестицій» від 31 травня 2016 року № 1390-VIII. Режим доступу: zakon.rada.gov.ua/laws/show/1390-19 (дата звернення 30.05.2020).
- Лендел О. М. Іноземні інвестиції як фактор розвитку економіки держави. Ефективна економіка, 2016. № 9. Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5156> (дата звернення 07.07.2020).
- Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо усунення бар'єрів для залучення іноземних інвестицій» від 23 травня 2017 року № 2058-VIII. Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058\\$19](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2058%$19) (дата звернення 05.07.2020).
- Угода «Про заохочення та захист інвестицій між Україною та фондом міжнародного розвитку ОПЕК» від 5 грудня 2017 року № 2220-VIII. Режим доступу: [https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893_001\\$17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/893_001%$17) (дата звернення 05.07.2020).
- Маркевич К. Хто і як інвестує в Україну. Центр Розумкова. Режим доступу: <http://razumkov.org.ua/statti/khto-i-iak-investuie-v-ukrainu> (дата звернення 08.07.2020).
- Дупай Р. М. Оцінка ролі іноземних інвестицій в процесі структурної модернізації економіки України. Вісник Донецького національного університету. 2013. Серія: Економіка і право. Вип. 1. С. 46–49.
- Офіційний сайт Світового банку. Режим доступу: <https://data.worldbank.org/indicator> (дата звернення: 08.07.2020).
- Чуницька І. І. Інвестиційний клімат України: сутність, проблеми та шляхи їх вирішення. Приазовський економічний вісник. 2019. Вип. 3(14). С. 111-117.
- Романчук З. Проблеми залучення іноземних інвестицій в економіку України та шляхи їх вирішення. Вісник Львівського університету. Львів: ЛНУ ім. І.Франка. 2010. Серія економічна. Вип. 43. С. 162–167.
- Чорна О. М. Концепція механізму державного управління інвестиційно-інноваційними процесами в Україні. Науковий вісник: Фінанси, банки, інвестиції. 2012. №1. С. 64–67.

Ткаченко Ю. В. Стратегія формування інвестиційної привабливості національної економіки в умовах глобалізації. Інвестиції: практика та досвід. 2014. № 13. С. 147–153.

Онопрієнко О. Д. Проблеми та шляхи формування сприятливого інвестиційного клімату в Україні в сучасних умовах. Стратегія розвитку України. 2015. № 2. с. 62–66.

Бурлака Н.І. Розвиток інвестиційної діяльності підприємств України. Інвестиції: практика та досвід. 2019. № 8. С. 37-44.

Іващенко А. І. Фактори підвищення темпів зростання інвестиційної активності в Україні. Інвестиції: практика та досвід. 2013. №24. С. 11–20.

Міжнародний центр перспективних досліджень. Перспективні дослідження підготовлено Консорціумом Flemings/SARS. 2017. №11. С.25-36. 21. Оболенський О. Ю. Перспективи залучення прямих іноземних інвестицій у національну економіку. Економіка і регіон. 2014. № 3 (46). С. 8-14.

Popfalushi Yana Ivanivna

4th year student

Uzhhorod National University

(Uzhhorod, Ukraine)

ANALYSIS OF THE MODERN DOMESTIC INVESTMENT ENVIRONMENT

***Abstract:** the study of this article is that the structure and volume of attracted investments play an important role in the development of the Ukrainian economy; This process is a major component of the integration of the domestic economy into the world economy, so the authorities are trying to make structural changes to improve Ukraine's image for the inflow of investment capital. The specifics of the investment environment are substantiated and the current state of the investment climate of Ukraine is analyzed, the ways to improve the existing situation are suggested.*

***Keywords:** investments, investors, foreign direct investments, investment resources, investment climate, investment policy.*

ЮРИДИЧНІ НАУКИ (LAW SCIENCE)

УДК 340.13

Удовика Лариса Григорівна

доктор юридичних наук

професор кафедри історії і теорії держави і права

Запорізький національний університет

(Запоріжжя, Україна)

Сердюк Вікторія Ігорівна

студентка юридичного факультету

Запорізький національний університет

(Запоріжжя, Україна)

СОЦІАЛЬНО-ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ПОШИРЕННЯ ПАНДЕМІЇ COVID-19

***Анотація:** упродовж останнього року тема поширення пандемії COVID-19, яка охопила весь світ, лишається найактуальнішою. Разом із зміною епідеміологічної ситуації, змінюється все навкруги: медицина, робота державних органів влади, підприємницька діяльність і т.д. Метою цього дослідження є з'ясування соціально-правових наслідків, спричинених спалахом пандемії.*

***Ключові слова:** правові наслідки поширення пандемії, модернізація законодавства, телемедицина, автоматизація, міжнародні стандарти.*

COVID-19 - це інфекційне захворювання, яке було вперше ідентифіковано в грудні 2019 р.

Міжнародні стандарти в області прав людини передбачають, що в ситуаціях серйозних загроз для здоров'я населення і надзвичайних станів, що загрожують життю нації, допустимі обмеження певних прав і свобод, якщо такі

обмеження вводяться в законному порядку та є безумовно необхідними і науково обґрунтованими, а також, якщо їх застосування не є довільним або дискримінаційним. Крім того, такі обмеження підлягають контролю відповідно до переслідуваної мети [1].

Поширення пандемії спричинило, як негативні, так і позитивні наслідки.

До позитивних правових наслідків можна віднести автоматизацію роботи в судах. Стало можливим ознайомлення з матеріалами і розгляд справ онлайн. Автоматизувалися не тільки суди, а й юрфірми, Прикладом може слугувати юридична компанія Prikhodko & partners, яка розробила свій мобільний додаток «Консультант», який дозволяє будь-якій фізичній особі, незалежно від її правового статусу і цивільної дієздатності отримати онлайн консультацію з юридичних та/або бухгалтерських питань, а також отримати контактну інформацію про фахового спеціаліста з метою вирішення конкретного завдання [2].

Основні негативні наслідки для правового регулювання спричинить судова практика, пов'язана з невиконанням зобов'язань через наслідки пандемії.

З одного боку, пандемія підштовхнула до модернізації законодавства в цілому, а також до виявлення потреб в такій модернізації, вважають юристи. Це може дати поштовх до правотворчості в різних сферах життєдіяльності і областях права.

З іншого - зміни суспільних відносин в пандемію вимагають нових норм. Одна зі сфер для цього – телемедицина.

Телемедицина— напрямок медицини, а саме комплекс дій, технологій та заходів, що застосовуються при наданні медичної допомоги, з використанням засобів дистанційного зв'язку у вигляді обміну електронними повідомленнями.

До основних переваг телемедицини належать:

1. Зниження витрат для отримання медичної допомоги
2. Швидкий доступ до медичної допомоги
3. Індивідуальний підхід до кожного пацієнта

Але таке нововведення, появу якого спричинив COVID-19 має ряд суперечностей.

Доктор медичних наук, професор Ігор Килина вважає, що процес іде надто швидко, а між тим цей вид допомоги може породити лікарські помилки [3].

Головним завданням лікаря є уважно вислухати пацієнта, поставити точний діагноз і вибрати правильний метод лікування для кожного конкретного хворого.

Виходячи з роз'яснень до нормативно-правових актів, в тому числі і кримінальним, поняття "лікарська помилка" слід трактувати як похибка в професійній діяльності лікаря.

У розділі Кримінального кодексу України «Кримінальні правопорушення проти життя та здоров'я особи» налічується 11 "медичних" статей, за якими може бути притягнуто до відповідальності медичного працівника (ст. 131, 132, 136, 137, 139, 140, 141-145) [4]. ст. 140 КК України встановлює кримінальну відповідальність за невиконання чи неналежне виконання медичним або фармацевтичним працівником своїх професійних обов'язків внаслідок недбалого чи несумлінного до них ставлення, якщо це спричинило тяжкі наслідки для хворого, - карається позбавленням права обіймати певні посади чи займатися певною діяльністю на строк до п'яти років або виправними роботами на строк до двох років, або обмеженням волі на строк до двох років, або позбавленням волі на той самий строк.)

Автори доповіді міжнародної організації Global Initiative Against Transnational Organized Crime вважають, що пандемія вплине на кримінальне правосуддя і може викликати радикальну перебудову в роботі поліції [5].

У більшості країн, що закрилися на карантин, повністю або частково припинили своє функціонування суди. Одночасно поліція отримала рекомендацію мінімізувати кількість затриманих, в тому числі за дрібні порушення громадського порядку. При закритих судах поліція бере на себе нову

функцію - самостійно визначати, чи треба укладати злочинця під варту або буде достатньо здійснити попередження.

Отже, можна зробити висновок, що поширення пандемії продовжує вносити значні зміни в правову систему сьогодення і змушує суспільство пристосовуватися до нових та більш модифікованих та автоматизованих умов життя.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ:

Human rights watch. COVID-19 и права человека. URL: <https://www.hrw.org/ru/news/2020/04/01/339654>.

Юридична інформація про мобільний додаток «Консультант». URL: <https://consultant.net.ua/legal-information>.

Сегодня. Врачебная ошибка: какую уголовную ответственность несет доктор). URL: <https://politics.segodnya.ua/politics/vrachebnaya-oshibka-kakuyu-ugolovnuyu-otvetstvennost-neset-doktor-1070559.html>.

Кримінальний кодекс України від 28.03.2021 р. № 2341-III // Відомості Верховної Ради України. – 2018. - № 2556-VI. - Ст. 137. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>

Crime and contagion. URL: <https://globalinitiative.net/wp-content/uploads/2020/03/CovidPB1rev.04.04.v1.pdf>

Udovika Larysa Hryhorivna

Doctor of Laws

Professor of History and Theory of State and Law

Zaporozhe National University

(Zaporozhe, Ukraine)

Serdyuk Victoria Igorivna

law student

Zaporozhe National University

(Zaporozhe, Ukraine)

SOCIO-LEGAL CONSEQUENCES SPREAD OF THE COVID-19 PANDEMIC

Abstract: *over the past year, the topic of the spread of the COVID-19 pandemic, which has spread throughout the world, remains the most relevant. Along with the change of the epidemiological situation, everything around is changing: medicine, the work of public authorities, business, etc. The purpose of this study is to determine the socio-legal consequences of an outbreak of a pandemic.*

Keywords: *legal consequences of pandemic spread, modernization of legislation, telemedicine, automation, international standards.*